

XXXVII. EBICYKEL „Štiavnická Korona“ (1. VIII. – 8. VIII. 2020)

Pripomienka na : Ing. E. Krchovú, RNDr. E. Csereho, Ing. V. Žilinského a ocina Miloša Oberta

Spoznávajme kraje svoje a spoznávame sami seba. ...A. Kmet'

/ Andrej Kmet', 1841- 1908, pochádzal z Prenčova pri B. Štiavnici, rímskokatolícky kňaz, archeológ, mineralóg, paleontológ, historik, botanik a etnograf /

Pôvodný itinerár Ebicykla 2020 sľuboval mnoho prírodných a technických zaujímavostí východného Slovenska, bicyklovanie v najvýchodnejšom parku tmavej oblohy, observatórium na Kolonici, atď... Žiaľ je neuveriteľné, čo všetko stihla „Corona“ napáchať a preloženie „Východoslovenskej čižmy“ o rok bol len slabý odvar problémov súvisiacich s pandémiou.

Přátelé jsou jako hvězdy, nejsou sice občas vidět, ale i tak jsou stále Z.D.E....
motto z knihy „Na kole ke hvězdám“ :

Napriek všetkým varovaniam a výnimočnej situácii v SR a ČR sa podarilo pripraviť náhradný XXXVII Ebicykel „Štiavnická korona 2020“. Napokon sa prihlásilo cca 40 ebicyklistov a aktívna dovolenka s výnimočnými priateľmi mohla začať!!!.

Významným dôvodom pricestovať do Štiavnice bola aj samotná lokalita. Ešte nikdy nebola etapovým miestom a jej cesty boli výzvou aj pre výborných cyklistov. Rýchlo sa ukázalo, že omnoho bezpečnejšie je šplh do riadneho kopca v porovnaní s rýchlym zjazdom z neho, prípadne ak bol ešte vyšperkovaný čadičovými „mačacími hlavami“. Žiaľ niečo o tom vie aj náš VIP člen, J. Grygar, ktorého zradil nielen zjazd na bicykli ale dokonca aj pokojná chôdza cestou z Kalvárie.

Špeciálne poďakovanie prináleží obetavým hositeľom, Julke a Milošovi Obertovcom a ich super deťom. Veľkými písmenami sa do histórie zapíše permanentné 7 dňové plienenie ich rodinnej chaty v B. Štiavnici, perfektná organizácia a zaujímavý itinerár pripravený Milošom Obertom.

V poradí prvá etapa nám ponúkla niekoľko možností, väčšina zvolila výstup na Sitno a kochanie sa do široka - ďaleka. Dozvedeli sme sa, že cca pred 16,5- 15 mil rokov sa na území Štiavnických vrchov nachádzal najväčší strato vulkán na planéte s výškou 4km a rozlohou 2200km²

Rozhľadňu na Sitne po r. 1879 prebudoval Dr. Edmund Téry, banský lekár v B. Štiavnici. Svojou nezištnou prácou a sociálnym cítením sa stal obľúbencom banickej chudoby. Asi tušíte prečo nás zaujala táto informácia. Veď osoba Dr. Téryho sa vždy spájala iba s chatou v Malej Studenej doline ktorá od r 1899 slúži verejnosti dodnes.

*Časť ebilidičiek uprednostnila prehliadku kaštieľa vo **Svätom Antone**, o ktorom legenda hovorí, že bola pri výstavbe využitá symbolika kalendára, t.j. pôvodne mal 4 vchody, 7 arkád, 12 komínov, 52 izieb a 365 okien.*

Ebicykel je opradený zaujímavou históriou a ebi folklór nadväzuje na husitskú tradíciu a plienenie hviezdárni, astro a iných technických zaujímavostí. No keďže sme sa nachádzali v raji geológov a

etapy vychádzali hviezdnicovite z jedného miesta na všetky svetové stany, tak nedostatok astro zastávok sme nahradili oslavou dvoch VIP astronomických osobností.

Prvou z nich bol **Generál M. R. Štefánik / 1880 Košariská - 1919 Bradlo/ astronóm, vedec, svetobežník, diplomat, minister vojny.**

Naše pozvanie prijala podpredsedníčka Spoločnosti M.R. Štefánika Mgr. Mária Gallová, laureátka ocenenia Slovenka roka za komunikáciu a média, aby nám a verejnosti na prednáškach v Štiavnici a Žiari nad Hronom priblížila osobnosť Najväčšieho Slováka, zakladateľa nášho 1. Československého štátu. Symbolické bolo to, že osobný život nám priblížila Slovenka a jeho vedeckú dráhu astronóma český popularizátor vedy náš hejtman Jiří Grygar.

Druhou osobnosťou a ozdobou tohto regiónu bol rodák zo Štiavnických Baní, **Maximilián Hell / 1720, Štiavnické Bane – 1792, Viedeň / katolícky kňaz, jezuita, astronóm, matematik a fyzik**

V múzeu M. Hella nás osobne sprevádzal starosta Štiavnických Baní p. Stanislav Neuschl. Porozprával nám o Hellovej expedícii na ostrov Vardö, o pozorovaní prechodu Venuše popred slnečný disk. Hell získal svetové vedecké uznanie presným výpočtom slnečnej **paralaxy**. Jeho hodnota **8,82'** sa minimálne líšila od dnešnej **8,79415'**.

Vydal 26 vedeckých štúdií. Bol členom učených spoločností v Paríži, Štokholme, Bologni, Kodani, Göttingene, Trondheime a v Londýne. Na mape Mesiaca je pomenovaný jeden z kráterov a na jeho počesť je pomenovaná planétka (**3727**) **Maxhell**. UNESCO v roku 1970 zaradilo 250. výročie jeho narodenia do kalendára výročí významných osobností a rok 2020 mal byť slávnostnou pripomienkou 300 výročia jeho narodenia.

Z nenápadnej zastávky v ZŠ M. Hella v Štiavnických Baniach sa pre všetkých stal zážitok dňa. Je to jediná škola na Slovensku, kde jej absolventi získavajú certifikát z predmetu sokoliarstvo a chov dravých vtákov, ktorým sa môžu preukázať kdekoľvek vo svete.

Ebicykel 2020 to budú tiež nezabudnuteľné spomienky na lesnícke **Arborétum Kysihýbel**, pri Štievnici, založené v r 1900 na výskum lesných drevín. Obdivovali sme um staviteľov tajchov, ktoré vznikali ako zdroj energetickej vody pre vodo- čerpacie stroje banských šácht. Predchodcu dnešného **tajchu Klinger** vyprojektoval a postavil J. K. Hell pred rokom 1760, otec slávneho syna Maxmiliána.

Možností a lákadiel bolo mnoho. **Banské múzeum v prírode, skalné obydlia v Brhlovciach** pri Leviciach vytesané do tufu, technické pamiatky zapísané do Zoznamu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO, **Glanzenberg – Ligotavá hora**, kde prechádzali bohaté rudné žily. Sídli tu kráľovský správca baní, na terasách mali domce baníci... Od roku 1981 tu Dr. Jozef Labuda, CsC. zo Slovenského banského múzea vedie s mladými ľuďmi archeologické vykopávky.

Aj touto cestou sa chcem poďakovať všetkým kto sa podieľali na zdarnom priebehu Ebicykla 2020. Veľké ďakujem nielen organizátorom ale všetkým účastníkom „Štiavnickej Korony“

Dovidenia v nasledujúcom roku 2021, nech sa spoločne stretávame pod oblohou plnou trblietajúcich sa hviezd.

Mgr. Katarína Žilinská- Csere, Markytanka Ebicyklu

.... a čo sa nezmestilo do Denníčka a isto ste navštívili ....

Nový zámok plnil funkciu strážnej veže – **Vartovky**. Bol súčasťou protitureckej vojenskej signalizačnej sústavy Jednoty stredoslovenských banských miest – Pukanec, Nová Baňa, Banská Štiavnica, Banská Belá, Kremnica, Banská Bystrica a Ľubietová

Piargska brána . Táto brána bola postavená v roku 1554 , neskôr barokovo upravená, pričom táto úprava jej zostala do dnešných čias. Spoločne s Novým zámkom chránila cestu do Banskej Štiavnice.

.....
Vartovka v Krupine protiturecká kamenná veža z roku 1564 asi 13 m vysoká.

Múzeum Andreja Sládkoviča, v Krupine, je rodný dom spisovateľa, dvojpodlažná pravdepodobne renesančná stavba s arkierom na fasáde, pôsobil v Prenčove pri Banskej Bystrici.

/* 1820 – † 1872/ **básnik, evanjelický kňaz literárnych a dramatických prác, publicista a prekladateľ**.

Bzovík kláštorň areál čelil útokom husitov, ktorí kláštor vypálili. Z obdobia, rokov 1444-1446, pochádza gotická prestavba areálu. Opravený kláštorň areál však podpálili v roku 1471 Krupinčania.

.....
Vyhnianský travertín Územie bolo vyhlásené v roku 1986 na rozlohe 0,3565 ha. Predmetom ochrany bol *ojedinelý krasový fenomén v mlado treťohorných vulkanitoch. Prvýkrát v Európe tu boli popísané železité baktérie rodu Gallionella.*

.....
Najväčší **VYREZÁVANÝ BETLEHEM na Slovensku z Banskej Štiavnice**

Starý zámok je považovaný za kamennú kroniku mesta. Jeho múry otvárajú bránu do najstarších tajomstiev Štiavnice. Kedysi bol kostolom, v období tureckej hrozby bol prebudovaný na pevnosť

Banícka klopačka v Banskej Hodruši je výnimočná svojím hodinovým strojom pochádzajúcim z konca 18. storočia. Tento stroj, majúc iba jednu ručičku, je slovenským unikátom. Na celom svete sa podobných hodinových strojov nachádza iba zopár.

.....
Počúvadlianske jazero je umelého pôvodu, nachádzajúce sa v okolí Banskej Štiavnice. Vodná nádrž bola postavená v roku 1775 podľa projektu Jozefa Karola Hella. Pozostáva z piatich hrádzí, čo je určitou raritou. Vodná nádrž bola vybudovaná pre potreby banských zariadení.

.....
Val obrov Spečený val, Spečené valy, Dlhý val, Rimanská cesta, Slovenský čínsky múr, nem. Teufelsmauer - doslova čertov múr je veľký asi 60 kilometrov dlhý zemný val, ktorý sa tiahne od vrchu Sitno na juh až k rieke Ipeľ.

Do Zoznamu svetového kultúrneho dedičstva (UNESCO) bolo zaradených 20 objektov, ktoré dnes patria do katastrov obce Hodruša - Hámre, napr. baňa Všetkých svätých

.....

